

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se returnează.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
correspondențele Birourilor de anunțuri:
în Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Leiner.
Hainrich Schickel. Rudolf Mosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
în Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. în Ham-
burg: Marolyl & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
ră garandată pe o colonă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicarea mai dese
după tariful și învoiașă.
RECLAME pe pagina a 8. a o
șiră 10 or. sau 30 banl.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 48)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
8 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franco.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 banl. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 264.—Anul LXII.

Brașov, Duminică 28 Noevre (10 Decemvre).

1899.

Bóla maghiarisării.

Mare fierbere este în partea de dincolo a monarhiei noastre. Din cauza nemulțămirilor și luptelor naționale, mașina statului nu mai poate umbra cum se cade și este pus în primejdiă și pactul între Austria și Ungaria, și însuși dualismul.

Acuma a început să recunoască lumea, și dincolo și dincóce de Laita, că întărirea și consolidarea statelor nu e cu putință fără mulțumirea popoarelui, din care se compun.

Numai la noi, în statul acesta stăpânit de șovinismul unguresc, nu se ține încă seamă de acest adevăr, cu toate că încât pentru Austria, chiar foile guvernului Szell sunt silite a-l recunoaște acum, fiind-că s'au convins, că fără de împăcare între Cehi și Germani nu se va pute încheia definitiv pactul și nu vor mai pute dăinui nici instituțiunile dualiste.

În dieta ungară numai de acea e vorba, ce vor Maghiarii, guvernamentalii și cei din stânga extremă, ce le place lor și ce nu le place, er' cât pentru națiunile nemaghiare am rămas de-ocamdată cu maghiarisarea.

Acésta este nefericirea cea mare a stărilor dela noi, că a intrat în capul stăpânitorilor unguri, că cu ori-ce preț trebuie să ducă la sfârșit maghiarisarea, lucru nebunesc și cu neputință.

Dér ei o cer și o vor, așa că li-s'a făcut de a doua natură să nu mai aibă înțeles pentru nimic altceva, ce ar fi spre binele țerei și al popoarelor ei, ce ar pute să le unescă printr'o roditoare și pacinică conlucrare spre înaintarea bunăstării comune, ci se se gândescă numai și numai la aceea ce numesc ei „magyarosodás“.

O dovadă pentru acésta aduce fóia națională săsescă din Sibiu, care reproduce un articol dintr'o revistă săptămânală din Papa, comitatul Vesprim, articol scris de un deputat cu numele Bauer, ađi „magyar ember“, dér care de sigur se trage și el din viața germană.

Acesta a scris despre Sașii din Ardeal, printre cari a umblat, și laudă însușirile poporului săsesc, diligența și stăruința lui în cultură; spune cât de mult Sașii știu să prețuiescă pe conducătorii lor, dintr'o caré cei dintâi sunt preoții, cu cari poporul să sfătuesce în toate afacéerile însemnate bisericesci, școlare, comunale etc.

După toate, ce le spune despre starea înaintată a poporului săsesc, după ce vorbește apoi și de aceea, că se înmulțesc prea încet, numitul deputat dice: „Astăđi Sașii de fapt încă nu sunt fiil cei mai însuflețiți ai acestei patrie, ceea ce se vede mai ales din nepăsare. Șășii cu maghiarisarea (magyarosodás).“

În fine dice, că ar trebui căștigați Sașii pentru maghiarism cu tact și cu băgare de seamă, nu însă cu întrebuintarea forței, care-i învenineză. Atuncî Sașii vor deveni și bravi și credincioși fiil ai patriei, pe cari se vor pute sprijini Maghiarii, având în ei un contra-pond față cu „valahisarea“.

Acestea sunt frazele, de cari se folosesc șoviniștii maghiari și maghiaroni de câte-ori e vorba de Sași. Dér împutarea, ce li-o face deputatul din Vesprim, că sunt nepăsători față cu maghiarisarea, a stêrnit protestul fóiei săsesci din Sibiu. Nu numai, dice ea, că am fi nepăsători, dér avem cel mai mare dispreț pentru maghiarisare, de care Sașii nu vor să seie în nici un chip, de li-s'ar impune cu forța, ori cu „tact și băgare de seamă“.

Suntem Germani și voim să rămânem Germani, exclamă amintita fóia, și nu ne pasă, decât din cauza acésta ni-se împută, că am fi rei patrioți. Dóra nu va crede deputatul Bauer, că noi, Sașii, am pute fi ce suntem astăđi, decât ne-am lăpăda cu toții de germanismul nostru și am îmbrăca haina naționalității maghiare. Numai simțul național a făcut din noi prin cursul timpurilor ceea ce suntem.

Organul săsesc sibiian mai cere

după toate acestea deslușire dela amintitul deputat, că ce înțelege el sub „maghiarisare“ și a „căștiga pentru maghiarism“. Ni-se pare, că prea vré să se arate preventóre fóia săsescă față cu deputatul maghiaron, pentru-că a scris simpatice despre Sași. El nu va fi în stare să dea o lămurire.

Ca toți șoviniștii, este stăpânit și cel ce a scris în „Papai Lapok“ despre Sași de acea bóla contagioasă, pentru care nu există alt leac, altă esplicare, decât că este o bóla periculoasă și care nu se poate clarifica și precisa, decât numai pe calea celei mai energice lupte în contra ei, celor mai uriașe sfortări pentru stîrpirea ei din partea celor, pe cari îi amenință cu infecțiune.

Și suntem siguri, că „maghiarisarea“ va trebui să se afle și ea leacul ei, căci nu se poate la finitul seculului al 19-lea, ca popóre întregi să fiă nimicite în existența lor națională.

Revista politică.

Înăuntru săptămâna acésta a fost destul de șgomotóșă și agitată. Ea s'a început cu furtună și vifore în **dieta din Pesta** provocate de stângacii kossuthiști în potriva guvernului. După lungă așteptare și trăgănare, în ședința de Lună a dietei ministru-președinte Szell a răspuns la interpelația, ce i-s'a fost adresat deja de mult cu privire la ordinul dat de ministru comun de rășboi, dispunând, ca la adunările de controlă a rezerviștilor din armata comună, acestia au să răspundă cu nemțescul „hier“ la apelul nominal. S'a întâmplat însă, că nu numai în Boemia și Moravia, ci și în Ungaria limba de serviciu a armatei a fost de astă-dată desconsiderată, și mulți dintre rezerviștii unguri au răspuns cu „jelen“ în loc de „hier“, din care cauză au fost pedepsiți cu areșt. Mare șfară s'a făcut la timpul șeu prin gazetele unguresci din pricina acestor pedepse, plângându-se ele,

că în statul unguresc limba maghiară e prigonită în armată și se calcă dreptul ei. Afacérea a fost dusă și în parlament prin interpelația kossuthistului Barabas.

Ministru-președinte Szell răspunđând lui Barabas dișe, că ministru de rășboi a fost în drept, pe basa legii militare, să dea cunoscutul ordin, dér că au fost pedepsiți numai aceia din rezerviști, cari au dovedit *renitență*, nici-decum însă pentru limba maghiară. Rășpunsul ministrului a fost întâmpinat cu strigări furtunóșe de desaprobare din partea stânger estreme, imputându-i-se, că el, ministru maghiar, nu apără dreptul limbei maghiare, că Ungurii s'au înșelat amar în el ș. a. C'un cuvânt a fost scărmanat și atacat cu vehemență din partea kossuthiștilor. Ba Barabas a mers așa de departe, încât ridicându-se pentru a răspunde lui Szell, s'a atins și de Coronă di-când, că „regele maghiar“ nu răspunde cu aceeași iubire părintescă la iubirea fiescă nemărginită a națiunii maghiare. De aici a urmat, că în ședința dietei de Marți președintele Perczel l'a chiămat la ordine pe Barabas pentru cuvintele dișe la adresa monarhului. Cu acésta ocaziune furtuna în dietă a izbucnit din nou și s'a ținut și ședință închisă, în care deputatul Polonyi încă a diș vorbe grele la adresa „regelui maghiar“.

Afară de acésta ședințele din urmă ale dietei au fost șgomotóșe și la desbaterea asupra proiectului despre **cvotă**. Lupta contra urcării cvotei o pórta, firesce, tot partida stângacilor kossuthiști.

Precum nici că se putea altfel în împrejurările de ađi, **încurcăturile din Austria** au ajuns la culme. Mai sunt numai trei săptămâni până la sfârșitul anului, și încă nici una din legile, ce se cer neapărat pentru încheierea pactului, nu este votată. Cehii vędând, că nu se face destul pretensiunilor lor de drept, au început a face și ei, ca mai înainte Germanii, *obstrucțiune*. Guvernul Clary, vędând, că nu-i glumă, s'a hotărît

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Șanta.*)

De N. Gane.

La Șanta la crășmărășă
Cu ochi mari de puică-alésă,
Bea Codrean se veselesce
Cu Șanta se drăgostesce.
Alecsandri.

I.

Într'un fund de pădure, unde se împreună două râpi adânci, hățașe de vulpi și de lupi, ardea un foc în jurul căruia doispre-dece ómeni șe-deau culcați la pământ și sfătuiau între dênșii. Căciulile lor țureănesci, de blană de óie brumariă, îndesate până la sprincene; mintenele de aba albă, împeștritate cu găitane negre și aninate câte pe un umăr; mănunchiurile de cuțite, ce eșiau din turtuce și óțelele de pistóle, ce strălu-

ceau în curelele dela brâu, le de-deau o înfățișare fioróșă, vęduți mai ales nóptea prin desimea copacilor luminați de foc. Ceva mai departe sub crengile unui stejar frunđos se vedea o piramidă de puscă, pe țevile cărora se oglindau scâteile, și mai departe încă, la marginea întunerecului, unde focul nu mai arunca decât slabe luciri, doispre-dece cai pripoșiți pășeau printre copaci.

— S'au înășprít vremile, dișe unul dintre cei doispre-dece tovarășii cătră vecinul său, care sta lungit la pământ și fuma leneș din lulea.

— Da, răspunde celalalt, cucul nu ne mai cântă în față de un timp încóce — par-c'a perit sémínța călătorilor cu banl.

— Numai Manoli e mai norocos dintre noi.

— Ba că chiar! răspunde Manoli. Întêlni și eu o biată babă c'un dinte în gură și c'un suman în spate.

— Și ce ai făcut?

— I-am luat sumanul.

— Dér baba?

— Baba?... i-am dat răvaș de drum c'o palmă peste obraz.

— Bine, dér ce dice căpitanul de toate acéste?... Că o să ne facă să mucedim cu mânele în buzunare?

— Căpitanul?... Căpitanul cu-ș bate capul cu noi.

— Ce fel, nu-și bate capul?

— Apoi trebuie să ai puhăele pe ochi și lapte în loc de creeri, pentru-ca să nu veđi și să nu înțelegi, ce se petrece?

— Ce se petrece?

— Căpitanul are gârgăunl de muere în cap

— Am înțeles!...

— Așa; mēi Alexe!... Lupul s'a prefăcut în miel și se gudură la picioarele crășmărășei Șanta. Nu ve-deți, că în toate nóptile el lipsesce dintre noi?

— Nu-i vorba, că crășmărășea e frumóșă, băgă de seamă uc al treilea, dér dragostea și cu căpitania nu merg împreună. Trebuie să-și alegă una din două.

— Da!... Da!... răspunseră cu toții, că de nu!...

— Că de nu!... strigă sărînd în picioare Duman, un hoț nalt, spătos, cu sprâncenile posomorite, că de nu!... îi vom arăta, decât cuțitele noastre știu șeu nu tăia în carne macră. Mergă să tórcă în furcă, ér nu să ție pușca în spate și să stée în fruntea a doispre-dece voinici ca noi. N'am lăsat dór satul și țergul, ca să venim în codru să ne muerim. De-aceea ascultați-mă pe mine: când va veni căpitanul, să-i spunem să-și caute de drum. — Ne-am săturat de dișe fără trébă și de nópti cu prea multă odihnă.

— Bine vorbește Duman, strigară cu toții, să-l însărcinăm să spuie căpitanului hotărîrea noastră și să alegem pe dênșul căpitan.

— Pe mine?...

— Pe tine.

— Jurați!... dișe Duman șe-țînd cuțitul din teca.

— Juraș!... răspunseră ceilalți, încrucșând cuțitele cu el.

*) Din colecția „Novele“, vol. I., București, Edit. Librăriei Socec & Comp. 1886.

iute și de grabă a încerca să-i impăce cum-va pe Cehi — de-ocamdată cel puțin — ca să se lase de obstrucțiune. În scopul acesta a inițiat o conferență parlamentară cu scopul de-a face cu puțință o înțelegere între Cehi și Germani privitoare la dreptul de limbă. Cehii adevărat au cerut să se introducă îndată prin lege din nou limba cehică ca limbă oficială internă în toate districtele cehice și mixte, căci numai atunci vor înceta de-a mai face obstrucțiune. Germanii însă nu s'au învoit, și așa conferența de înțelegere a rămas fără de nici un rezultat.

După-ace decî nu s'a putut face nici o înțelegere între Cehi și Germani și nici guvernul Clary nu s'a retras, făcînd loc unui ministeriu ales din sinul majorității, clubul Cehilor tineri a ținut ședința alaltăieri, Joi, și a hotărît să continue obstrucțiunea cu toate mijloacele, nu numai în camera, ci și în comisiunea bugetară. Eță comunicatul, ce l'a publicat clubul Cehilor:

„În clubul Cehilor s'a raportat despre rezultatul acțiunii de înțelegere și asupra tratărilor cu guvernul. S'a constatat, că membrii germani ai conferenței de înțelegere au respins chiar și propozițiunile așa de moderate ale președintelui camerei, Fuchs. În sensul și în consecința unei hotărîri de mai înainte, clubul s'a sfătuit asupra procedurii sale tactice în viitor față cu diferitele proiecte de legi ale guvernului. În această privință clubul a luat următoarea hotărîre:

„După-ace conferența de înțelegere cu Germanii a avut deplin nesucces, a decis clubul, de-a împiedeca cu toate mijloacele obstrucțiunii desbaterea și votarea legii bugetare provisorie“.

Cehii așa dăr vor cu orî-ce preț să răstörne guvernul actual Clary, căci decă acesta nu va pute se isbutescă a i-se vota bugetul încă în anul acesta, va trebui să se retragă. De aceea Cehii au lăsat de-ocamdată la o parte proiectele de lege pentru pact, și se mărginesc a declara numai, că vor împiedeca numai votarea proiectului de buget provisor. Decă vor isbuti Cehii cu obstrucțiunea lor, atunci nu rămîne alta, decă ca s'eu să dimisioneze cabinetul Clary, s'eu să se disolve parlamentul. În cazul din urmă bugetul și celelalte legi pot fi puse în vigore cu ajutorul §-lui 14 prin ordonanțe împărătești. Conte Clary, ce-i drept, a dîs, că el nu va governa cu §-ul 14, dăr urmașul lui pôte să l folosească la cas de lipsă, deși comisiunea camerei aleasă pentru a lua o

hotărîre cu privire la aplicarea §-lui 14 a hotărît ștergerea lui. Hotărîrea acăsta nu va fi adusă înaintea parlamentului și §-ul 14 va fi salvat și se va pute erăși aplica; ér ministru-președinte Szell a dîs în dieta ungară, că lui nu-i pasă cum vor fi executate legile pactului în Austria, prin votul parlamentului, orî prin ordonanțe pe basa §-lui 14, numai să fiă executate.

*

În ședința din Sâmbăta trecută a delegațiunii ungare, ministrul comun de externe contele Goluchowski și-a făcut espunerile asupra situațiunii generale politice. Este obiceiul, ca tot-deuna cu prilejul întrunirii delegațiunilor să se facă de cătră ministrul comun al afacerilor străine o astfel de dare de sémă. Așa s'a făcut și de rëndul acesta. Goluchowski a dîs în espunerea sa, că dela întrunirea din urmă a delegațiunilor pacea n'a fost turburată, ér de răboiul, ce bântue acum în Africa de miadă-đi, n'avem să ne temem, căci el nu se va estinde și asupra Europei. Vorbi apoi despre tripla alianță și dîse, că legătura dintre Austro-Ungaria, Germania și Italia e mai tare și mai solidă ađi decă orî când, urmărind ținta pusă dela început: păstrarea păcii. În legătură cu acăsta aminti despre legăturile strinse dintre monarhia austro-ungară și Rusia, avënd de scop a îngriji înainte de toate asupra ordinii în Orientul european, precum și a susținerii stărilor de față politice și teritoriale din Peninsula-baleanică — Goluchowski, continuând cu espunerile sale, făcū amintire în măgulitoare cuvinte despre România dîcînd, că „o conducere înțeleptă, destoinică și probată a afacerilor, a format din regatul român deja mai de mult un element de ordine și de stabilitate“ și că de ambele părți se cultivă cu deosebită îngrijire intimitatea raporturilor de bună vecinătate. — Serbiei, Bulgariei și Greciei le recomandă ocrotirea și apărarea instituțiilor lor interne, ér încât despre Turcia dîse, că Sultanul are multe intențiuni bune, însă organele lui administrative nu-l prea ascultă. — Încât despre raporturile cu statele din apusul Europei, Goluchowski declară, că sunt din cele mai intime și mulțămitoare. Face apoi amintire despre conferența dela Haga lăudând nișuințele ei, și în fine se pronunță asupra politicei comerciale, reclamând întărirea marinei asutro ungare.

Răboiul dintre Englesii și Buri.

Englesii au ajuns la mare strîm-tóre. De tóte părțile sunt atacați în Africa de miadă-đi. În timpul din urmă s'au răscolit în potriva lor decî de mii de Olandesi (Buri) din Capland, țără stăpînită de Anglia. O cétă de 1200 de resculați a ocupat orașul Dordrecht, alta de 1500 a ocupat orașul Steynsburg, de unde trecënd spre miadă-đi a ocupat și orașul Maraisburg. Pretutindenî pe unde trec, resculații strică și nimicesc căile ferate și telegraful, și armata englesă din Capland nu e în stare nici să apere orașele și căile ferate, necum să mai stea la luptă deschisă cu Buri. Guvernorul Milner din Capland a provocat pe cetățeni să ia armele în propria apărare contra resculaților.

Strigăt de durere ridică acum gazetele englesesci în fața acestei situațiunii, căci Englesii au pierdut deja până acum aproape la 5000 de ómeni în morți, răniți și prizoneri, fără a fi făcut măcar un pas înainte. Chiar și marea e dușmană Englesilor. La insula St. Elena, vaporul „Isomore“ a naufragiat și s'a cufundat înecându-se 200 de cai și cufundându-se în adêncurile apelor tóte tunșile și munițiile de răboi.

Dăr cum stau Englesii în Natatrică Generalul White avea acolo 12,000 de soldați, formând corpul 4 de armată. Oștirea acăsta e închisă în Ladysmith, pe care Buri il bombardeză din nou. De șese săptămîni de când se dau luptele în jurul Ladysmithului, armata lui White a consumat aproape toți articolii de hrană, și decă Buller nu va merge curenđ s'eu scape, ea e amenințată a pieri de fómă, s'eu a-se preda. Buri însă țin calea lui Buller, ei s'au întărit înderétul rîului Tugela, avënd acolo sub comanda lui Joubert 15,000, ér lângă Ladysmith 12,000 de ómeni. Ca să scape pe White, Buller ar trebui să trecă rîul Tugela, ceea-ce cu greu să pôte întempla.

La apus Englesii stau tot așa de réu. Aici armata lordului Methuen a perdit la Modder-River o luptă fôrte însemnată, în care au cădüt 1200 Englesii. Buri țin calea lui Methuen, ca să nu pótă merge la Kimberley, unde generalul Kekevich stă închis cu 3000 de soldați.

Englesii au pe cîmpul de luptă cu totul 60,000 de soldați, însă armata acăsta e împrașciată și împrașciată pretutindenî, și nicăiri nu se pôte concentra. Nu le-a mai trebuit

acum, decă răscóla Olandesilor în Capland, pentru-ca să fiă puși în starea cea mai desperată.

Intr'aceea sosesc din Londra prin Berlin scirea, că orașul Mafeking ar fi cădüt. Telegramele englese însă spun numai atât, că a fost o luptă înverșunată la 28 Noemvre în jur de Mafeking, în care a cădüt majorul engles Scott Turner și vre o 40 soldați.

În general dîs, cauza Angliei stă fôrte réu în Africa de miadă-đi. O fôie berlinesă publică o scrisóre particulară, ce i-se trimite din Londra și în care se dîce: „Un ofițer engles prizonier a spus în Standerton, că din gura lui Withe a ađit cuvintele: „În contra unei armate, care bine scie pentru-ce se luptă: pentru pămînt, familiă și libertate, noi și miliția noastră cu greu vom se-cera succese“. În aceea-și scrisóre se dîce, că e de admirat încrederea, ce Buri o au în puterea lui Dumneđu. Ei cred firm, că Dumneđu este pe partea lor și că Transvaalul va învinge!

SCIRILE ĐILEI.

— 23 Noembre v.

Aniversarea căderii Plevnei. În 28 Nov. v., fiind aniversarea căderii Plevnei, un serviciu divin se va oficia, ca în toți anii, în București la biserica Spirea-Vechă din Delu-Spirei, la 10 dim. M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand, înscîți de casele Lor militare, vor asista la ceremonia religioasă, după care Augustul nostru Suveran va primi defilarea detașamentelor de trupe din garnisonă, carî se vor afla acolo cu drapele și musică. Vor fi față d-nii ofițeri generali și superiori din Capitală, în mare ținută. De asemenea vor asista la acăsta paradă toți d-nii miniștri și înalți demnitari ai Statului. Orașul va fi pavoasat. S'era se va da la palatul regal banchetul militar obișnuit.

— Tot cu ocaziunea aniversării căderii Plevnei, clubul oficerilor în rezervă va organiza o serbare, la care va asista și Principele moștenitor Ferdinand. D. locot. în rezervă Nicolae Teodorescu va ținē o conferență despre „Luptele dela Plevna“.

Pentru masa studenților dela școlele medii și superioare din Brașov a intrat dela d-l Dr. Ioan Mihai, director al institutului „Ardeleana“ din Orăștie 90 fl., suma diurnelor ce-i competeau d-sale ca comisar consistorial esmis la Brașov în afacerile administrațiunii școlare. Esprimăm cele mai vii mulțămite pentru acest nobil dar al distinsului nostru bărbat. — Direcțiunea școlilor.

Dăr n'apucase să se pērdă în sinul codrului ecoul acestui de pe urmă cuvēt „jurăm“, că un tropot de cal se ađi în apropiere, și iute ca fulgerul un om descălecă și se infățîșă dinaintea hoților. Era căpitanul.

— Ce larmă să aude între voi? Toți muțiră dinaintea lui; vē-đēndu-i fruntea încărcată de mânia. — Nu răspunde nimenea? adause el cu un glas, care rēsbătea ca tunetul în inimile lor.

Atunci Duman spătosul, eșind din grămada hoților și punēndu-se în față lui, îi dîse cu ton hotărît:

— Căpitane!.. Tovarășii mei m'au însărcinat să-ți spun, că ei s'au săturat să-și vadă puseile tot-deuna pline și pungile tot-deuna deșertate, că ei n'au venit în codru să prindă vrăbii, nici să culégă urđiei, nici să ofteze de dor de muiere; și decă tu ai ajuns a fi de risul crîsmăresei Șanta, apoi ei s'au hotărît să nu te mai asculte și și-au ales alt căpitan. Ce răspuns să le dau?

Mii de scânteii scăpărări sub genele căpitanului la ađul acestor cuvinte.

— Eță răspunsul, dîse el, și scoțēnd un pistol dela brău, îl descărcă în pieptul lui Duman, care învêrtindu-se pe călcăe, cădū mort pe loc.

— Mai are sēmî spue cineva ceva?... adause căpitanul.

Nici o vorbă, nici o șóptă nu eși din pieptul hoților încremențiți.

— Ascultați copii!... dîse el cu un glas poruncitor, de care erau deprinși să tremure cei mai aprigi din banda sa; cine v'au scăpat pe voi de zapclic, de bir, de havalele, care vē topiau munca și vē useau puterile; cine v'a pus pușca 'n mână, și v'a insuflat dor de voinicie, voi, care nu erați deprinși decă să salahoriți prin tērguri și să scurmați pămîntul pe la țără? cine v'a dat codrul în stăpânire, cu tóte poticele și poenile lui și v'a învêtat să prindeți ursul în bārlog și să împraștiați poterașii, ca cădurile de potērnichi, decă nu eu, căpitanul Codrean?...

— Așa este!...

— Atunci, care-i nemulțămirea voastră? Se crede óre cineva mai vrednic decă mine, să vē fiă căpitan? să iēsă acela aici la lumină și să se mēsure cu mine.

Dîcēnd aceste cuvinte, căpitanul Codrean sta drept ca un stălp dinaintea lor, cu fața amenințătoare, cu buzele tremurând de mânia și aștepta. Nime nu eși la luptă.

— Vē ert pentru astă-dată, copii; însă să nu mai cerce nimene sēmî surpe drepturile, căci pe sfântul Dumneđu, va merge după Duman!... Șotrea, vino încóe!... Sē te îmbraci în haine de cerșitor, sē-ți prefaci față și mersul, și mase în dor de diuă să plecî la lași, să afli ce se petrece. Am ađit, că o poteră mare, mai mare decă tot-deuna, are să năvălescă asupra noastră. Caută să-i scii numărul și drumul pe unde are să apuce.

— Ascult.

Aceste dîse, Codrean descinse

pistólele dela brău, lepădă cuțitul, aruncă pușca din spate și intrând între hoți cu mâinile góle, ca și cum nimic nu s'ar fi petrecut, se lungi la pămînt în apropierea focului, și-și aprinse cu linișteléua, ér hoții devenind blândi ca nisea miei, abia îndrăsniau să se uite în ochii lui, intr'atâta scia el să-i stăpânescă.

Codrean era nalt, frumos, însă de-o frumșetă sēlbatică, la vederea căreia orî-ce om se simția cuprins de mirare și spaimă tot-odată. Brațul s'eu vinjos nu întēlnise încă piept omenesc, care să-i stea împotriva și glonții săi nici-odată n'au mers în deșert. Codrean avea un al doilea suflet, un cal roib, fugar de viță, care mușca în carne de poterași ca în ierba pămîntului și-l ducea tot-deuna unde erau dușmanii mai deși, căci acolo îi plăcea lui Codrean să se hirjonescă cu mórtea. Codrean se primbla pe drumuri, prin sate, prin tērguri, tot-deuna cu alt nume, cu alte haine, cu altă figură, încât

Generalul Emil Neuhold †. Dela familia răposatului comandant al garnizoanei noastre, primim următorul anunț funebru:

Ilka Neuhold de Sövényháza născ. Bitto de Sárospálva, vestește cu durere, în numele tuturor rudeniilor, încrederea din viață a neuitatului soț resp. cumnat, a domnului c. r. General de brigadă Emil Neuhold de Sövényháza, cavalier al ordinului Coronei de fier, posesor al crucii militare pentru merite, a medaliei de argint pentru virtute militară și a celei de război, a însemnului de serviciu ofițeresc cl. 2, apoi a ordinului prus. al Vulturului Roșu cu briliante, a ordinului reg. prus. al Coronei cu stea etc. etc. Comandant al brigăzii de infanterie 31 — care a adormit în Domnul Joi în 7 Decembrie 1899 la 7 ore dim. după o scurtă suferință. Rămășițele pământești ale scumpului decedat se vor binecuvânta solemn Sâmbătă în 9 Decembrie la 3 ore d. a. în locuința răposatului, strada Catarinei Nr. 1 și după aceea se va transporta la Raab. Parastasul se va face Luni în 11 l. c. dimineața la 7½ ore în biserica rom. cat. din cetate în Brașov și apoi și în Raab. — *Flacăra usoră!*

Brașov, în 8 Decembrie 1899.

Mâncarea voluntarilor. Precum se știe, în miliția față cu voluntarii, cari servesc pe cheltuiala statului, nu se face excepția nici în ce privește mâncarea. Trebuie să se mulțumescă cu ceea ce mănâcă ori-ce recrut de rând. Aveau însă până acum privilegii în asta privință voluntarii pe spesele proprii. Ei puteau să se refacă și în de-ale mâncării, pe la birturi elegante — firesc pe socotela proprie. De acum înainte însă li-se va interzice și lor acest favor. Ei vor avea să se îndestuleze cu vîptul pregătit în culina militară, în rând cu voluntarii mai sermani. Deosebirea între ei va fi numai, că voluntarii bogați vor plăti pentru prânz, ér cei seraci îl vor primi gratuit.

O intîmpinare ne trimite d-l George Guiman din Poiana-mărului cu privire la corespondența d-lui paroh Micu, pe care am publicat-o în numărul de Dumineca trecut. D-l Guiman nu consimte cu laudele, ce părintele Micu le-a adus d-lui Voda, fostul notar din Poiana. Dacă școlarii li-se împart cărți din fondul pauperial comunal, meritul, dice d-l Guiman, este al celor ce au întemeiat fondul, ér nu al d-lui Voda. Dacă afacerile școlare merg bine, meritul este al poporului. Critică administrația comunală de sub conducerea d-lui Voda, prezentându-o ca puțin conștientă, de asemenea critică și administrația bisericească și purtarea socotelilor de pe timpul când s'a clădit școala etc. Tot asemenea negă, că d-l Voda ar fi lucrat desinteresat în contra bețiilor, căci însuși era, împreună cu părintele Micu și cu d-l G. Eneson, tovarăș la susținerea unei cărămuie etc. — Vedem din toate, că adevărata stare a lucrului e greu de constatat. Mai bine vor face însă Românii din Poiana, decât nu vor mai ațîța focul, căci până aci tot a mai mers,

dér decât vrăjbele se vor încuiba între ei, va fi vai de capul lor. Fruntașii comunei să fiă înțelepți, căci răspunderea asupra lor cade.

Schimbare de local. Magazinul de coloniale *Grancea & Stănescu* din București, s'a mutat de curând în Calea Victoriei vis-à-vis de biserica Crețulescu (casa proprie).

Venitul porturilor române. Venitul celor 18 porturi ale României din taxa de jumătate la sută și cheiași pe luna Octombrie a fost de lei 319.770. Față de luna corăspunzătoare din anul trecut, încasările presentă un minus de lei 189.023.

Viță lungă. Locuitorul Alexă Faur din Micuș a răposat în 30 Nov. n. c. în etate de 102 ani. Până înainte cu doi ani el umbla la vînat. Până în ceasul morții toate simțirile i-au fost întregi, ca la un om tînr.

Se caută un comerciant român. Ni-se scrie din Intorsura Buzăului, că acolo se simte mare lipsă de un comerciant român, care să ocrotescă pe popor de lipitorile străine. Ocaziunea cea mai bună de a se stabili acolo un comerciant român se dă tocmai acum, fiindcă d-l G. Zaharia, învățător și proprietar, și-a clădit o casă la cel mai potrivit loc, unde s'ar pută deschide o prăvălie în condițiuni foarte bune. Proprietarul casei, d-l Zaharia, dorește mult să potă căpăta un Român și buze i-ar oferi localul de prăvălie în condiții chiar mai avantajoase, decât altora. Comuna Intorsura Buzăului (comitat. Treiscaune) este o comună curat românească; casa de care am vorbit, e tocmai în centrul comunei, lângă biserică, școală și cancelariă, la care șilnic au afaceri și celelalte două comune din jur. Locuitorii comunei s'ar bucura cu toții, decât ar fi ocupat acest loc de un neguțător român harnic și cinstit, căci de nu se va afla Român, va merge vre-o lipitoare străină. Avis deci comercianților români!

Călimdarul Plugarului pe anul vișec 1900. Anul VIII. A apărut și se află de vîndare la *Tipografia „A. Mureșianu“* în Brașov. Conține pe pag. 1 portretul foarte bine reușit al lui Avram Iancu. Urmază apoi cronologia anului 1900, regentul anului și începutul anutimpurilor, sărbătorile și alte zile schimbătoare, calculul sărbătorilor mai mari, posturile, deslegarea postului etc. După cele 12 luni, urmază taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competențele de timbre, măsurile metrice, tîrgurile corectate din Transilvania, Banat, Țara ungurească și Bucovina. În partea literară găsim un interesant capitol privitor la începutul războiului pentru neatîrnare de G. Coșbuc; apoi „Popa Stoica“, poezie de Dim. Bolintineanu, Avuția și binefacerea (un interesant capitol după Smiles-Schramm),

Doina, în șanțuri (poezii) de G. Coșbuc etc. În partea igienică și economică: Un dușman al omului (rachiul); Ce să facă părinții, ca să-și ferescă copiii de orbi; Cum să tracteze părinții pe copiii lor orbi; Beve sunt beuturile pentru copii? Urmază apoi partea economică: Vitele roșii (pinzgau), de I. Georgescu, Despre gunoii, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunțele, sfeciile și apa de beut). La urmă mai multe povești prețioase și apoi anunțuri. Prețul 25 cr. (cu posta 30).

Procesul în afacerea fondului Iancu.

În 30 Noembrie și 1 Decembrie n. c. s'a pertractat înaintea tribunalului din Alba-Iulia procesul în cauza colectei, ce se făcuse anii trecuți pentru ridicarea unui monument lui Avram Iancu. Știm, că de vre-un an și mai bine decurge cercetare pentru aceste colecte și că administratorul sumelor încasate T. L. Albini, a fost de pe-atunci deținut sub învinuirea, că ar fi defraudat. Pertractarea de față avu să aducă lumină asupra acestor grave învinuiri.

Procesul a durat nu mai puțin, decât două zile. Acusatul era d-l Tit L. Albini, care a avut ca apărător pe d-l avocat Dr. St. C. Pop din Arad. Martori erau d-nii: Dr. E. Dăian, Silvestru Moldovan, Victor Tordășan, Ioan Moța și V. Dressnandt.

Tribunalul a fost compus astfel: președinte: Korbuly Lukacs; juri: Bartha N. și Dr. Atzel Béla; procuror substitut contele Lazar Arpad.

După-ce se ia naționalul acusatului T. L. Albini, se cetece actul de acuză. Apoi președintele espune în mod pătimaș cele premerse. Spune, că organele politice au cerut, ca banii colectați din cestiune să fiă depuși la o bancă din patriă. Albini întărziind a-i depune, s'a făcut arătare criminală contra lui și a fost tras în cercetare și deținut în arest preventiv (cu totul nu mai puțin de 13 luni!), ér acum e chemat tribunalul a judeca, decât acusatul este vinovat, ori nu.

După acesta a urmat interogatorul acusatului, ce i-l'a făcut președintele în așa chip, încât a trebuit să întrevină apărătorul și să protesteze în contra terorizării acusatului din partea președintelui, ba s'a amestecat și procurorul.

Acusatul spune, că colecta s'a început la 1894 pe timpul Pascilor, că a durat până în Martie 1895 și că s'au adunat cu totul 3780 fl. 65 cr. și 334 lei 50 bani. Când a intrat în arest, la care a fost condamnat timp de două luni pentru delict de presă, în 12 Decembrie 1894 a trimis lui Slavici în București 2500 fl., ér 500 fl. a depus la „Albina“ și 30—40 fl. au rămas în casă, a căreia cheie a dus-o cu sine.

După ce a eșit din temniță se mai adunaseră încă peste o mie de flor. Dînsul a întregit suma la 1500 fl. și a trimis-o prin N. Roman lui Slavici la București. Cei 500 fl. dela „Albina“ i-a ridicat în Martie 1895 și i-a predat în persoană lui Slavici în Septembrie, subtrăgînd 70 fl. La întrebarea, decât a cerut chitanță dela Slavici, răspunde, că n'a cerut, fiindcă a avut deplină încredere în el. Cum-că a depus în diferite rînduri la „Albina“ o pôte adevări libelul de depunere, care se află la acte.

După amiazi a urmat ascultarea martorilor. Mai întâiu a fost întrebă d-l Moța, care a pretins să fiă ascultat în limba română. Președintele a stăruit să vorbească ungurește, dér martorul n'a cedat și a trebuit să fiă ascultat în limba română. Asemenea a cerut respectarea dreptului său de limbă martorul E. Dăian și după încercarea președintelui și a procurorului de a l terorisa, ca să răspundă ungurește pe cuvînt, că știe ungurește, a declarat, că nu va răspunde, decât în limba sa maternă. În urmă judele Barta face pe talmaciul și așa martorul continuă a fășona în limba română, declarînd de altfel, că nu știe nimic despre totă afacerea. Admite numai, că a adresat o scrisoare d-lui Albini, în care l'a rugat să declare unde e și cum e cu fondul, ca nimeni să nu mai bănușcă pe cei dela „Tribuna“. Albini însă n'a răspuns la această scrisoare.

Au mai fost ascultați martorii Silvestru Moldovan și Victor Dressnandt, care a spus, că banii pentru fondul lui Iancu îi administra Albini separat de ai diarelor „Tribuna“ și „Folia Poporului“. A mai fost ascultat V. Tordășanu ca martor, care administrase banii cât-va timp în absența lui Albini. În fine a depus esportul în contabilitate Polonyi (Ungur) care a spus, că rezultatul comisiei, care a examinat cărțile de contabilitate a institutului tipografic și ale „Tribunei“ și „Folii Poporului“, n'a putut constata, că bani de ai fondului să fi intrat la „Tribuna“ și „Folia Pop.“ Se ia apoi jurămintul martorilor celor români, conform cererii lor, în limba română.

În ședința a doua, după cetirea tuturor actelor, ce se refer la cercetarea făcută, precum procesele verbale luate cu Albini, chitanța lui Slavici despre 1500 și despre 2000 fl. și a actelor, cari arată, cum în cele din urmă s'a depus fondul la „Victoria“ în Arad și că s'a predat și primit în administrarea Asociațiunii, președintele cere să se cetească ordonanța, prin care ministrul Perczel a fost oprit colecta pentru monumentul lui Iancu. Președintele l'a cetit apoi însuși cu voce tare și declaratorică, ca să arate, ce mare însemnătate îi dă.

Au urmat pledoariile. Procurorul a vorbit cu multă patimă și ură în contra Românilor și, vrînd să înegrească memoria lui Avram Iancu, i-a dis „haramia veșter“ (că-

nime nu-l cunoscă; dér era destul să se auză de numele lui, ca să se cutremure însuși scaunul Domniei.

Multe poteri au fost risipite de dînsul, căci el și cu ai lui plăteau în luptă unul cât de ce, și multe pungii de bani erau puse pe capul lui, dér Codrean dicea: „că, mai degrabă se va găsi cine-va, care să rețeze titva Ceahlăului, decât să rețue capul lui“.

II.

Un om cu barba sură, c'o pălărie turtită îndesată pe ochi, îmbrăcat într'un surman sdrențeros și c'o traistă pe umere, mergea înspre Iași sovăind și schiopătînd prin colbul drumului, sprijinit de subsuoră pe o cărjă de lemn.

— Dați la sermanul, la ologul! dicea el, întînd mîna la trecători, care îi dădeau fie-care după inimă și după putere, câte un ban roș și câte un ban alb, primind în schimb bogdaprostele sale. — Êtă, că cer-

șitorul întălesce pe la jumătatea drumului sub umbra unui copac o căruță cu un cal poposind. Calul era mic și îndesat, un cal vinjos de munte, împodobit cu canafuri și clopoței, ér în căruță ședea într'un cot un om rumen la față, bine hrănit, cu mustețele subțiri, cu capul cam între umere, avînd mijlocul încins într'un șal de lână lat până pe subsuoră și peste șal o cațaveică albastră cu blană de vulpe.

— Dă la sermanul, la ologul! dișe cerșitorul cu glas rugător.

Omul cu cațaveica albastră încreți diu sprincene, căută în pungă și stătă câtva timp pe gînduri: aice am aur, își dișe el, aice argint, aice aramă, dér nu-i destul de măruntă.

— N'am parale, dragul meu, iartă-mă, response el.

— Dumneșeu să te erte! Dă-mi macăr o bucătică de pâne, că n'am mîncat de trei zile.

Omul cu cațaveica albastră încreți érași din sprincene și căută

într'o desagă: aici am pâne albă pentru mine, aici o ploșcă cu vin érași pentru mine, aici un curcan fript. E prea bună mâncare pentru un calic.

— Êrtă-mă, că n'am ce-ți da, întîmpină el, căci n'am eu singur pentru mine.

— Domnul să-ți dee!... Dér decât nu-ți va fi cu bănuelă, ia-mă măcar în căruță până la Iași, căci sunt olog la picioare, și nu pot merge pe jos prin arșița soarelui. M'oi pune așa pe marginea căruței cu picioarele afară, ca să nu te supăr.

Omul cu cațaveica albastră, făcîndu-și socotelă, că acesta nu-l costă nimic, fiindcă căruța sănătósă și calul voinic, îi dișe cu un aer de binefăcător: „haide!“

— Dumneșeu să-ți scurteze calea și să-ți lungescă zilele, response cerșitorul, închinîndu-se adînc.

Biciul plesni în aer și calul plecă în trap mare, ridicînd valuri de colb în jurul căruței.

— Se mai aude vorbind pe aici de Codrean? întrebă, după cât-va timp de tăcere, stăpînul căruței.

— Se aude și nu prea.

— Dér de Șanta?

— De Șanta?... Așa ș'așa.

— Drept să fiă, că-i încurcătă cu hoțul?

— Ha!... Ha!... Ha!... răspunse cerșitorul cu un ris prostesc. Așa vorbesc ómenii... știi cum sunt ómenii.

— Auți, Șanta... care e așa de frumósă, încât ar pută să fie soția în dreptate a orî-cărui boer mare din Iași!...

— Codrean nu-i și el cât un boer? băgă de sémă cerșitorul.

— Boer, da! cu mîna în punga altora, și care mîne, poimîne o să móră în ștrîng... Ce păcat!... Ce rușine să trăescă c'un asemenea om în neleguire!

— Ai dreptate, đeu, muerea pentru un hoț nu-i bună, decât pentru a-l da pe mîna poterașilor.

litant de bandiți). Acesta a produs mare indignare între Românii prezenți și apărătorul a protestat contra acestei insulte, care de-altminterlea cade numai asupra celui ce a îndrăznit a-o face. Procurorul susținu, că tot ce a vrut să dovedească Albini, e minciună, că banii au fost defraudați și au fost puși la loc din banii Ligei. Cere să fie aspru condamnat și banii să fie confiscati.

Apărătorul Dr. St. Pop răsfrânge mai întâi aserțiunile scandalose ale procurorului privitor la Iancu, arătând, că scriitorii unguri înșiși vorbesc cu multă stimă despre el. Dovedește apoi cu date juridice, că nu poate fi vorba de defraudare, dovedile lipsesc. Cere achitarea acusatului.

După-ce s'a sfătuit două césuri, la 6 ore séra tribunalul a enunțat sentința, prin care acusatul T. L. Albini, în lipsa dovedilor, a fost achitat de acușatiunea defraudării. A fost însă osîndit pentru călcarea ordinului ministerial, prin care se oprise colectarea în favorul unui monument pentru Iancu, la 15 zile arest, 100 fl. amendă și purtarea cheltuelilor de proces. Arestul însă i-se socotesce ca împlinit prin cele 13 luni, ce li-a suferit în arestul preventiv, ér amendă și cheltuelile se consideră neincasabile din cauza lipsei de avere. În urma sentința enunță confiscarea sumei de 4701 fl. adunată pentru monument și dispune ca vice-spanul din Arad să sechestreze banii depuși la banca „Victoria“, ér vice-spanul din comitatul Albei inferioare să recere pe președintele Asociațiunei, ca să-i transpună libelul de depunere la „Victoria.“

Acest proces, pentru spiritul dușmănos, cu care s'a condus, pöte fi pus cu tot dreptul alături cu faimösele procese, prin cari s'a făcut faimos tribunalul din Alba-Iulia. Casul cu confiscarea prin sentința, — lucru ne mai pomenit în felul acesta și după noi chiar ilegal — este nota caracteristică a acestui proces cu atâtea laturi triste.

Cu sentința din Alba-Iulia însă lucrul încă nu s'a terminat, căci în contra ei acusatul a anunțat apel la Curiă.

D-șóra Bărsescu în Bucuresci.

Se dicea, că d-șóra Agata Bărsescu, care prin jocul său în limba română pe scena Teatrului Național din Bucuresci a secerat succesele cele mai strălucite și și-a câștigat simpatia și admirația întregii capitale române, a fost angajată și pentru stagiunea anului viitor pe trei luni, de direcțiunea aceluiași teatru. Êtă ce ni-se scrie acum cu privire la acesta din Bucuresci:

D-l Take Ionescu, ministrul cultelor și instrucțiunei publice, a aprobat contractul încheiat între direcțiunea generală a Teatrelor din Bucuresci și d-ra Agata Bărsescu.

Diracțiunea s'a angajat a plăti d-rei Bărsescu suma de 1500 lei lunar cu înce-

pere dela 1 Aprilie 1900, numindu-o tot pe aceeași di societară de clasa I cu tóte drepturile și îndatoririle prevăzute în legea Teatrelor.

D-ra Bărsescu va avé în fiă-care an un concediu de trei luni: în Septemvre, Octomvre și Noemvre.

Contractul s'a încheiat pe cinci ani cu începere dela 1 Aprilie 1900 până la 1 Aprilie 1905, în care timp nici una din părți nu-l va puté resilia.

D-ra Agata Bărsescu s'a angajat a juca pe scena Teatrului Național din Bucuresci, cum și pe ori-care altă scenă din țără, după cum va găsi Direcțiunea de cuviință, ori-ce roluri i-se vor da în genul său.

„Reuniunea economică din Orăștia.“

Orăștia, 8 Dec. 1899.

În săptămâna acesta comitetul „Reuniunei economice“ din Orăștia a ținut două ședințe sub conducerea președintelui său Dr. Ioan Mihu, luând cu plăcere la cunoștință, că afară de prelegătorii înscințați din sinul comitetului în ședința sa întâia, s'au înscințat și din afară până-acuma doi domni: Alesandru Vlad, harnicul inv. din Banpotoc și V. C. Osvadă din Sibiu, cari vor veni să prelegă când și unde Reuniunea li va chema, întâiul diferite teme agricole, al doilea despre însoțiri și tovărășii economice.

S'a stabilit textul apelului, ce se va adresa publicului.

Find vorbă de înființarea unei foi economice, s'a luat cu plăcere la cunoștință, că 4 scriitori economici dintre cei mai cunoscuți la noi s'au declarat gata a colabora la noua fôia, și așa grija greutăților, ce sunt a se socoti la redactarea unei atarî foi, pare binișor înlăturată.

Fôia de aici „Revista Orăștiei“ va înceta, decât apare fôia „Reuniunei economice“. Direcțiua tipografiei „Minerva“ s'a și rugat de „Reuniunea economică“ să-i primescă serviciile sale tipografice, avisându-o că își va desființa fôia („Revista“), ér fiindcă prin asta crede, că noua fôia va câștiga mai mulți abonați și va avé ea și inserțiunile, ce altfel pöte le-ar primi „Revista“, rögă Reun. economică să-i cedeze ei (Minervei) proprietatea foi de celei noué (deci și eventualul venit) rămânând „Reuniunei“ numai partea spirituală.

Reuniunea economică a hotărît a nu ceda proprietatea foi, ci a și-o păstra și-și, dér considerând, că prin încetarea „Revistei“ va avé pöte cu câți-va abonați mai mulți și inserțiuni mai multe, s'a învoit să facă și tipografeii „Minerva“, proprietara „Revistei“ de ați, parte din venitul curat, ce eventual ar resulta la noua fôia.

S'au instituit două secții speciale în einul comitetului. Una stând din d-nii I. Mihaiu, C. Baicu și D. Rob, care se îngrijesc de trebuințele, ce s'ar ivi privitor la seminte, și alta: d-nii N. Vlad, A. Barcian și I. Boca, pentru masini agricole.

Décă ar veni vre-o cerere într'o privință ori alta, și fiind dat, că comitetul se întrunesc numai odată în lună, — se nu fiă convocat tot mereu comitetul la ședințe extra-ordinare, ci aceste secții se resolve cererile și se esecute, ce e de lipsă, având a raporta apoi plenu comitetului în ședința mai apropiată. Tot aceste secții se studieze și se vie la comitet cu proiecte de acțiuni în materie, cu propunerii, ce cad în materia lor.

Judecând după acest început, ce tot mai frumos se defășură și arangéză, Reuniunea făgăduesc o lucrare îmbucurătoare.

Spic.

Convocări.

Prin acesta se convocă adunarea generală a Reuniunei femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele pe Marți, în 30 Noemvre st. v. (12 Dec. st. n.), ziua s-lui Andrei, după prânz la 2¹/₂, în sala cea mare a gimnasiunului român.

On. membre ale acestei Reuniuni sunt rugate a se osteui pe atunci la adunarea generală.

22 Noemvre st. v. 1899.

Pentru comitet:

Orișca Bidu. Dr. Iosif Blaga,
vicepresidentă. secretar.

„Reuniunea de cântări a plugarilor români din Șomcuta-mare“, — în sensul §-lui 28 din statute — va ținé adunare generală anuală în 24 Decemvre a. c. st. n. la 3 ore d. a. în localitatea școlii conf. gr. cat. române din loc.

Obiectele vor fi: 1) Raportul casarului reuniunei. 2) Raportul bibliotecarului reuniunei. 3) Raportul cond. corului. 4) Alegerea noului comitet pe timp de un an. 5) Inscirerea și primirea membrilor noi. 6) Statorirea bugetului pe anul 1900. 7) Eventuale propunerii făcute de membrii reuniunei.

Repörtele de sub 1—3 sunt a se face în scris, în cel mai esact mod și cu tötă minuțiositatea.

Șomcuta-mare, la 15 Noemvre 1899.

Nicolau Nilvan m. p. Elie Pop,
preș. reün. not. subst. și cond. cor.

Nemulțămiriile învățătorilor și delăturarea lor.

Disertațiune ținută în adunarea dela Bord a Reuniunei învățătorilor din despărțământul Ernutului, de Emiliu Frăncu, învățător.

Ömenii comuni, neîndestuliti și fără adevărată chiamare pentru oficiul lor, se găsesc pe tóte carierele în număr însemnat. Nici pe-o carieră însă nu găsim atâți

nemulțămiti, ca tocmai pe cariera învățătorască, care e atât de delicată și care dela cei ce o îmbrățișeză pretinde mare abnegațiune și însuflețire pentru un scop sublim și ideal.

Déră întreb: Cine a îndemnat pe acești nemulțămiti să păsescă pe cariera învățătorască, unde nici bucuria, nici îndestulare nu află? Cine i-a făcut pe ei să renunțe la poziții mai strălucite, la o viață mai comodă și la avantajii, ce li-s'ar fi oferit pe alte cariere, ca să nu ajungă ați a se plânge de miserie și de dejosire?

În adevér e trist, decât și acum, când salutăm aurora unui viitor mai bun, când munca a început să fiă mai stimată și mai aprețiată, și când mai ales binefacerile instrucțiunei populare și cei mai simpli cetățeni le recunosc: e trist, dic, decât și acum sunt atât de dese plângerile învățătorilor.

Nu dic, că doră n'ar avé și învățătorii destule cause de a-se plânge, căci dêu, mulți dintre ei pentru-ca să-și primescă salarul, trebuie să alerge, să se umilească, ba adese-ori să îndure neplăceri și mai mari; adevér este și aceea, că școlile noastre sufer de multe neajunsuri și miserii, între acestea se numără: neregulata cercetare a școlii din partea școlarilor, apoi lipsa de câți și alte rechisite de învățământ, cari fac anevoios progresul, ba adese-ori îl țin chiar în loc; acestea tóte sunt în detrimentul bunei dispozițiuni a învățătorului, a voiei și însuflețirii lui față cu oficiul.

Să recunoscem însă, că mulți învățători își defaimă ei înșiși oficiul și se plâng fără dreptate. Câți sunt de aceia, cari ar puté trăi destul de bine, decât afacurile casei și-le-ar întocmi mai bine, luând esemplu dela alți colegi, cari sunt în împrejurări mai grele și totuși trăiesc îndestuliti; ei își asemănă sörtea cu a economilor, a meseriașilor, precum și a multor altor funcționari mai necăjiți ca ei și multumesc lui Dumnezeu că li-a dat sörtea, pe care li-a dat'o.

Mulți învățători se plâng, că societatea nu-i respectéză după cuviință. Acesta eu dic, că nu-i adevérat. Societatea, deși nu e predominantă de un spirit destul de sănétos, onorezá însă pe acela, care e vrednic de-a fi onorat. Nu pot, decât să compătinesc pe acel învățător, care se plânge, că nu e stimat și respectat. La unul ca acela eu i-ași spune: Tu ești cauza, pentru-că îți lipsesc însușirile de lipsă și nu nu soi să te împui prin vredoicia și buna ta purtare! Stima poporului e cea mai frumoasă recunoștință, dér acesta și-o pöte câștiga învățătorul numai prin o purtare neeseptionabilă și prin o activitate constantă și roditoare. Stima trebuie meritată, căci altfel nu se dá niménu.

Dér se mai plâng unii învățători și de greutatea oficiului, de munca cea grea, provocându-se la lupta ce-o pörtă cu atâtea școlari timpiti și rei, câtă oboselă și irita-

— Bine dic! tu! așa o să facă și Șanta, sunt sigur; și decât nu va face ea, voiă face eu, căci vréu să o scap de afurisitul de haiduc, care o pângărește pe dënșă și némul ei.

— Să-ți ajute Dumnezeu! dise cerșitorul c'un aer cuvios. Dér cum vei face acesta?

— Fôrte ușor, dör eu sunt fratele Șantei?

— Frate!... dise cerșitorul tresărind.

— Frate!... da!... însă frate numai de sânge, dér nu și de inimă.

În acest timp căruța înaintase iute, sörtele se coborise spre asfințit, și étă-i ajunsă la marginea tégului.

— Acuma fă bine de te coböră, dise omul cu cațaveica albastră.

Cerșitorul se cobori cu mii de bogdaproste și căruța intrând repede în tég, se pierdú prin cotiturile ulitelor. Acest om, care se declarase a fi fratele Șantei și dușmanul lui Codrean, se numia Stanciu razeșul, om cunoscut prin averea și șgărzenia sa în tot ținutul în care

locuia. El era bun de gură, meșter la corciocuri, răbdător la judecată; postea tóte posturile și mergea des la biserică, căci pentru multe păcate avea de cerut ertare dela Dumnezeu. Dragostele Șantei cu Codrean îi stătea pe inimă, nu atâtea pentru necinstea, ce revérșă asupra ei, cât pentru miile de galbeni, ce erau puse preț pe capul hoțului, și pe care el ca frate putea se le câștige mai lesne, decât ori-cine.

Și ce réu făcea el cu acesta?... Prinđend hoțul mântuia lumea de un réu; el punea banii la chimir, ér pe sora sa întorcându-o la calea cea dréptă, o ridica la némuri. Astfel și interesul și consciința se împăcau de minune. El merse drept la Armașul cel mare și închiđându-se cu dënșul în odae, îl descoperi dragostile haiducului cu sora sa, îi spuse cum el mai în tóte nopțile petrece nevédut de nimeni la crășma Șantei, cum acolo cu óre-care dibăciă l'ar puté prinde ca din ólă, și în cele din urmă cerú un ajutor de

ómeni, îndatorindu-se a-i aduce capul lui Codrean fără smintelă, sub condiția numai de a i-se da miile făgăduite de Domniă.

Armașul mulțămi razeșului pentru vajnica descoperire făcută, îi făgădui pentru a treia di dimineță cincideci de călărași cu armele și merindele trebuitoare, și cât pentru miile de galbeni primi a-le împărți drept în două.

Stanciu razeșul se supuse cam cu voiă, cam fără voiă la această din urmă tocmelă, și după-ce tóte fură bine chibzuite și puse la cale între dênșii, deschise ușa spre a eși din casă, când de-odată se împedecă de un om, ce sta afară lungit lângă prag de-acurmeđișul uși.

— Cine-i acolo? strigă Armașul cu îngrijire.

Omul culcat nu răspunde nimic; el horăia pe nas ca un hogeag, și mirosea a vin ca o pivniță.

— Cine se fie acesta dise Armașul, și ce caută la ușa mea?

— Ian stăi!... Ian stăi!... răspunse razeșul uitându-se cu pătrundere la omul, care horăia. Óre nu cumva?... Ian se vedem!... Apoi plecându-se pe el, începú să-i cerceteze figura și hainele, îl întörse în tóte părțile, căci omul fiind beat nu făcea nici o împotrivire și după câtva timp de cuțetare:

— Nu, dise el, mi s'a părut deodată, că sémănă, dér m'am înșelat.

— Sémănă, cu cine?

— Cu un cerșitor, care a venit cu mine în căruța pe drumul Vasluiului... dér ori-cum fie... mai bine e să-l închiđi până ce te vei încredința cine-i și de unde-i.

— Nu i lucru curat, adause Armașul ciatinând din cap. Hei sclदां! luați pe acest betiv, și-l puneți în țasă sub pază, ér mâne dimineță să-l aduceți la mine să-l cercetez. — Porunca fú îndată îndeplinită. Stanciu razeșul își luă ziua bună dela Armaș, și după un popas de câteva óre se îndrumă în aceeași

ține fi costă, până ce pot să le inspire unele cunoștințe.

Unii ca aceștia uită, că fără muncă și oboselă nimeni, în oricare poziție s'ar afla și pe oricare carieră, nu poate să ajungă la mulțumire, stimă și progres. Din cauza muncii numai acela poate să se clăngă, căruia nu-i place lucrul, ori care nu are cunoștințele necesare pentru a face, ca lucrul său să și-l termine cu succes.

Învățătorul nedibaciu are, ce-i drept, multe cauze de a se plânge, pentru-că în împlinirea oficiului său nu arare-ori dă de piedecă, pe care a-le învinge nu le poate; nu ia în considerare relațiunile școlii sale, lui tot atâta îi este, ori e provădită școala cu rechisitele necesare, ori nu; ori e împărțită școala în despartăminte, ori nu; fără nici un plan propune mult, fără însă să potă produce vre-un succes.

Nu așa se întâmplă însă cu învățătorul serios, expert și bine calificat, care nu s'a îndestulit cu puținele cunoștințe câștigate în institutul de pedagogie, ci acomodându-se împrejurărilor, în care a văcut, că trebuie să trăască, s'a apucat de studiu și s'a dedicat cu totul carierei învățătoresc. Numai un astfel de învățător poate fi îndestulit. Ca să putem însă câștiga această îndestulare, nu trebuie nici plată mare, nici strălucită stare socială, ci numai regulare de sine. Căci precum disciplina bună a școlii e baza educației și a instrucției, întocmai așa și îndestulirea și activitatea împreună cu succes a învățătorului, depinde dela disciplina sa.

Inse-și greutățile carierei învățătoresc pretind, ca să ne disciplinăm pe noi înși-ne. Să facem asemănare între un învățător bun și între unul slab, și vom înmărmuri de contrarietatea, ce există între ei. Cel dintâiu voios, sigur, liniștit în conștiință și cu ambițiune nobilă educă și instrucește; celalalt însă, pe lângă cea mai mare încordare, numai strică. Cel dintâiu duce traiul îndestulit în jurul familiei sale iubite, er celalalt, chiar cu plată mai mare, duce lipsă, fiind amărât chiar și de familia sa.

Să nu se credă, că vre-un favor deosebit al sorții a făcut pe învățătorul cel bun să fie bun, sau că dăruia ereditățile acestuia frumose ale sale. — Credeți-mi, că nu! Ci, acomodându-se împrejurărilor, s'a ninsuit din toate puterile să se califice de ajuns. A văcut, că diploma, cu care a eșit din institutul de pedagogie, încă nu i-a dat calificăția, praxă, diligență, voință tare și inimă de părinte, adecă calitățile acestor bune, fără de care învățătorul nu se poate feriți pe cariera sa, și astfel și-le-a câștigat însuși prin regularea sa și prin activitate continuă. Nu și-a risipit timpul cu planuri mari și dorințe nerealisabile, ci tot-deuna a fost mulțumit cu modesta viață, ce o poate afla pe cariera învățătorescă și și-a căutat bucuria sufletului în progresele, ce le-a făcut. Școala i-a devenit pe calea

acesta un loc plăcut, unde cu conștiința liniștită se duce, er de altă parte se bucură de stima și iubirea școlărilor și părinților lor. Toate acestea prin disciplina proprie și voința sa firmă și-le-a făcut.

Unii învățători își dic, ce să-și bată ei capul cu înaintarea în cultură, căci dăruia destul au învățat, praxă încă au atâta, că ar pute sta pept cu oricare învățător bătrân. Acum principalul este: plată cât mai bună și comoditate cât mai mare!

Încă-odată dic: nu plata mare, ci iubirea oficiului, sau abnegațiunea și modestia face, ca învățătorul se fi îndestulit. Condițiunile îndestulirii se derivă din disciplina învățătorului. Prin disciplina sa se dezvoltă în învățător iubirea de dreptate, punctualitate, paciință etc. Disciplina regulă a patimile, locul cărora îl ocupă buna dispoziția, iubirea și liniștea sufletescă, cu care însuși înarmat învățătorul nu se va mai plânge de nerecunoștință și de miserie, ci își va împlini datoria cu succes și se va simți cu atât mai mare și mai înălțat, cu cât va ști, că s'a făcut domn și stăpân asupra sorții sale. Condițiunile îndestulirii îl perfecționează pe învățător și îl pregătesc pentru școala vieții. Cine nu voese să fi învățăcelul acestei școlii, nu va fi nici-odată învățător bun, cu atât mai vartos îndestulit, pentru-că chiar decât cine știe prin ce împrejurare ajunge în vre-o stațiune bună, va afla și acolo alte cauze de cădere și se plângă: că școlarii sunt răi, că oficiul e foarte obositor etc.

El lucru principal, ca învățătorul să nu se lase a fi răpit de ispite în nici o împrejurare. Timpul său liber încă să-l știe folosi, er în ore de petrecere și veselie să nu-și uite de sine și să nu-și blameze pozițiunea sa printr'o purtare nepotrivită. El trebuie să fiă cel dintâiu, care se prezintă în școala la prelegeri, și el și cel din urmă, care o părăsesce. Pe nici unul dintre școlari nu e permis a-l tracta deosebit, ci pe toți de-o potrivă, nefăcând nici o deosebire, decât outare sau outare e din părinți bogați, ori săraci etc.

Înainte învățătorului stă școlarul începător cu Abecedarul, încercând să cetească. La început lucrul merge foarte greu, învățătorul însă nu-și pierde paciința, nici nu certă imediat pe băiat, ci ținând seamă de starea spirituală nedesvoltată a micului școlar, cu paciință așteptă până ce pronunță silabele una după alta. Provocă un școlar la tablă și îi dictează o temă din aritmetică. Școlarul cu frică privește la numerii și i-se pare tema foarte grea. Cel mai greșit lucru ar fi a-l muștra și a-l trimite la loc. Învățătorul însă nu va face așa, ci prin diverse întrebări va introduce pe școlar în dezvoltarea temei. În decursul instrucțiunii învățătorul prinde pe un școlar cu neatensiune, sau cu vre-o petulanță. Aceste tranșesii învățătorul nu le pe-

deșese îndată, ci mai întâiu prin o admoniere strictă, der binevoitoare, face cunoscut respectivilor, că au greșit în contra disciplinei școlare.

I-se face cunoscut, că unul sau altul dintre părinții școlărilor l'au vătămât. Peste asemenea lucruri învățătorul trebuie să trecă cu vederea și să dea filor inamicilor săi ocașiunea, ca pe el să-l laude înaintea iritațiilor săi părinți: cât e de bun d-l învățător...!

Incheiă aceste rânduri cu cuvintele unui mare pedagog: Cunoșteți regulile după care, și mijlocele cu care trebuie crescuți copiii, der atâta nu e destul, teoria trebuie pusă în praxă, er pentru asta aveți lipsă de muncă febrilă, statornicie și destinate, decât voiți a asigura bunul succes.

Traiu în Abisinia.

De mai mult de 40 de ani Africa e teatrul luptei aprige dintre națiunile europene, care își dispută acest imens imperiu. Dintre toate, Anglia era cea mai favorizată de sorte și se pute crede în ajun de a-și realiza visul ei: legarea Cairului cu Zanzibar și Cap, când o țără mult timp necotită se ridică în fața ei, ca o piedecă puternică.

Ea totuși socotea, că nu-i va fi greu de înălțurat, chiar și acesta piedecă. Acestă viașie îi fu răpită de victoria Negusului Menelik asupra Italianilor la Adua.

Menelik, care pretinde, că se coboră din Solomon și regina Sabei, e fiul unui fost rege al țerei Choa, provincie a Abisiniiei, care fu cucerită de Teodors; la 12 ani fu dus în captivitate la Gondar. După un întreg roman plin de intrigă și peripeții, tinărul prisionier reușese a lua pe o fată a lui Teodors, și curând apoi ajunge pretendent la tronul Negusului. El plănuse îndată a restabili în profitul lui unitatea Etiopiei; luptă victorios contra tuturor rivalilor săi, supuse pe toți Rașii (regii) vecini. La 3 Noemvre 1889 Menelik e proclamat solemn rege al regilor, împărat al Etiopiei, în biserica dela Entotto, capitala lui.

Din momentul acela misiunile se succed la curtea lui Menelik, care primesce cu curtenie imparțială pe toți trimișii națiunilor. Aceștia se măgulesc cu toții de a fi intimidat pe monarhul african, care îi primesce îmbrăcat numai cu un burnuz negru, așezat pe o pernă de catifea neagră veche, și care nu le refuză nimic. Incetul cu incetul însă ei bagă de seamă, că Menelik, deși nu refuză nimic, se abține de a promite ceva; el întrebunțază o diplomație energică, adecă pur și simplu fuga: îndată ce i-se pune o cestiune mai de-apropie, dispare câte-va săptămâni, la venat ori la un răbdător. Obosese astfel pe omenii cei mai răbdători.

Sgomotul, ce s'a făcut în jurul numelui său, nu tulbură de loc pe Menelik, și credința ce păstrează moravurile tradiționale ale rasei lui, produce desamăgire Europeanilor, care se duc la densus, pregătiți de legendă să vadă un rege impunător. Din potrivă, Menelik are ochii stinși, fața sbricită și mult atinsă de vrsat, așa că e de parte de a fi maestros. Totuși, când presi-dază vr'o ceremonie religioasă ori militară, purtând pe cap o pălărie cu margini largi de păslă, cu talia prinsă într'un burnuz de mătase neagră, împodobit cu aur, Menelik ia o atitudine demnă și gesturile lui nu sunt lipsite de nobleță; espresiunea feței e simpatică, privirea lui arată inteligență, și ore-care bunătate.

În aceste împrejurări împăratul e foarte curtenitor și primesce cu cordialitate pe streinii, ce vin să-l salute: se feresce însă de Englesi, pe care-i depărtază une-ori cu o politeță, ce nu-i lipsită de șiretenie.

Ești sigur de a fi primit foarte bine, decât îi aduci vre-un cadou, mai ales instrumente de optică ori aparate mecanice, care îl interesează cu deosebire. Dacă nu înțelege o piesă, o desface bucată cu bucată, apoi o pune la loc, până își dă bine seamă de modul cum e construită. Bicicleta (velocipedul) l'a uimit, că așa a luat și lecții. Menelik s'a ocupat și de fotografie.

Europeanii sunt primiți la „palat“ în toate Duminecile. Menelik stând sub un baldachin, format din patru pari și o pânză asistă, cu picioarele cruciș, la prânzul invitațiilor săi. Aceștia, ședând la o masă, întrebunțază serviciul de porțelană cu marcă, oferit de prințul Enric de Orléans, și argintăria ciselată dată de d. Leontieff. Bucătarul șef e un Grec. Menelik desprețuesce luxul la masă și mănâncă bucăți de carne crudă, tăiată în felii subțiri, și plăcinte de mei cu sos verde foarte pipărat.

La sfârșitul mesei se ridică o perdeă și se vede o sală mare, unde mii de soldați mănâncă *brondo*, mâncarea națională, și beau în cornuri de bou „hydromel“. Menelik îi întrebă: „*Dahna naw?*“ (Merge bine?) „*Egziabeir Ystelegn*“ (Slavă Domnului, mulțumim), răspund soldații în cor. Apoi același dialog are loc între împărat și invitații săi europeni; căci Menelik nu știe vorbi nici o limbă străină.

Sculat de cu vreme, Negusul pretinde dela cei mai mulți consilieri ai săi o esactitate riguroasă. El își începe ziua prin o vizită la biserica sf. Georghie. Aci stă în rugăciune două ore. După aceea se duce în palatul său, în *Guebi*, și împarte dreptatea ori în plin aer, ședând pe o grămadă de pietri, ori în sala judecăților. Toate sentințele sale sunt imediat executate; rare-ori iartă când e vorba de un delict grav; arată din contră o indulgență prea mare față de infrațiunile ușore.

nopte spre Vaslui, ocolind crășma Șantei; er omul cel băt îndată-ce se simți singur în odaie unde fu închis spre siguranță, se ridică incesitor pe picioare și ascultă cu luare aminte la ușă.

— Bun... dize el... nu-i nimeni... Nătarerii!... Ei nu știu, că nu este brăscă în lume pe care Șotrea se nu o potă deschide... Uf!... prin ce fereade am trecut; de mă cunoșcea tâlharul de răzeș, era pace de mine!... De-acum la lucru... ba nu, să mai inopteze puțin... cincideci de călărași cu armele și merindele trebuitoare au se plece peste trei zile la crășma Șantei... ce chef!... Ei nu puteau împărți miile pentru capul căpitanului, și eu nu dau trei parale pe capul lor... S'a făcut noapte... lună nu-i... de minune... să te ved mări Șotrea!...

Atunci el băgă mâna într'un buzunar ascuns, scose o barbă minciunosă, și și-o lipi pe sub făclă.

— Etă-mă-s din tinăr, bătrân, ș'apoi cum știu eu să-mi încrucieșez

ochii și să-mi strimb gura, nici dra-cul nu mă mai cunoșce.

Pe urmă își întorse pe dos min-teanul, care are două fețe.

— Alt om, alte haine... De-acuma la trebă copile, și cu socotă-lă, cu chibzuelă să nu ne înecăm la mal, vorba ceea!

Astfel grăind cu sine, el scose din turéca ciobotei o chee, o pilă și un clește.

— Să vedem unde să lucrăm, se întrebă el, la ușă sau la ferăstră?

El se gândi mult, observă mult și în sfârșit se hotărî pentru ferăstră, care nu era mai naltă de-asupra pământului, decât de un stat de om. În câte-va minute grățiile fură tăiate, întocmai ca o șopirlă, hoțul lunecă de pe ferăstră în josul zidului, se tupilă un moment în întuneric, și vădând, că străjile sunt departe de densus, o luă la picior dicând: „să ne vedem sănătoși, căpitane Ar-mașe!“

Mai multe pusei detunară în

urma lui, însă plumbii atinseră streșinele caselor și vârfurile copacilor, er el coti în dreapta și în stânga așa de bine, că i-se perdă urma cu des-săvârșire.

În același timp Stanciu răzeșul cu căruța și calul său mic și îndesat, se întorcea în pas la Vaslui, însă pe alt drum decât pe acela, pe care venise, căci o indoală îi rămase în suflet despre asemănarea, ce i se păruse că există între bețivul dela ușa Armașului și cerșitorul, care venise cu densus; și cum mergea incesitor, el gândea la felurile lucruri: la Șanta, la Codrean, la chipul de a-i prinde, apoi la bănișorii, ce avea să-i capete, la o răzeșiă frumoasă pe care-și putese ochiul să o cumpere, când étă că decodată... se vădă oprit în mijlocul drumului fără veste, și un glas selvatic îi răni în față:

— Cine vine?

— Om bun! Creștin pravoslavnic!

— Dracul să te iee... hai la căpitanul!...

— Pentru-ce se merg la căpitanul? săracul de mine!... Poftim ciasornic, poftim punga! numai lasă-mă în pace... viața mea n'are la ce să-ți fiă bună.

— Vino după mine fără vorbă lungă, o'acuși îți messor spatele cu patul puștii.

— Maică prezistă!... Maică precurată!... În ce capcană am intrat? Sfinți patru-deci de mucenici, scăpați-mă!... Și bietul Stanciu se văita, de-i mergea gura la urechiă.

Der ne-având chip de împotrivire, el se dete jos din căruța și urnă tremurând pe omul, care-l opri în drum. — Începuse acum a se revărsa de diuă. — Un alt om multăcios c'o sabiă lungă aninată de sold îi eși în cale, strigând aceleași cuvinte înfricoșate:

— Cine vine?

— Om bun cu frica lui Dumneșeu... nu mă omori, că am o casă de copii!

— Ta-i din gură, mișelule!... De unde vii?

Menelik e de un caracter foarte îndărătnic; acesta l'a ajutat mult în luptele cu nestatornicii săi rivali. În același timp Menelik e un sentimental în felul lui. Cu femeia lui cea dintâi, fiica lui Teodors, nu s'a purtat, ce-i drept, prea bine, d'ar a iubit mult pe frumoasa Baiana, care îi urmă, și acum a treia sa soție Taitu are mare influență asupra lui. Acestă din urmă împărătesă e dușmană din instinct ideilor și omenilor veniți din Europa. Ea exercită o acțiune despotică și cam barbară la curtea Negusului.

Menelik s'a lăsat prima lui capitală Entotto și s'a stabilit la Addis-Ababa (*Flôre nouă*). Acest oraș orî, mai bine sat, e un fel de tabără vastă cu nenumărate bordeie rotunde, acoperite cu trestii, înșirate fără nici o ordine. Se crede, că are 30.000 locuitori. E într'o localitate tristă și nesă-nătôsă.

Palatul Negusului, *Guebi*, e situat pe o colină și are aspectul unei case elvețiene cu ziduri văruite și acoperiment de ôle roșii, aduse din Europa. Lângă palat e imensa sală numită *aderesch*, unde se dau prânzuri pentru soldați; mai departe o căscioră înzestrată cu un turn, unde se judecă, și două mici pavilione, unde se află paturile (*alga*) imperiale.

În afară de palatul *Guebi*, nu e nici o animațiune la Addis-Ababa. Câte-odată se aud notele indefinite ale unui instrument cu o singură cordă, pe care cântă un Galla (popor cucerit de Menelik).

Când mai mulți cântăreți de aceștia se adună la un loc, se improvizează un concert în fundul bordeiului, foarte slab luminat. Adunarea, mai întâi liniștită, degeneră într'un sgomot asurzitor. Sosesc femei. Se pun pe danț, pe cântări, pe strigăte și la urma-urmei pe bătae.

Musica n'a prea îmblândit moravurile abisinieni. De altfel ele nu sunt de loc curate. Familia e slab constituită, femeile puțin respectate; fiul nu poartă numele tatălui său și de multe ori nu știe cine este acel tată.

Căsătoria, celebrată înaintea bisericii, e lucru rar în Abisinia. Aci domnesce religiunea creștină amestecată cu multe practici musulmane; ei fac parte din secta *coptă*, apropiată de ortodoxia greacă și rusescă; au biserică și mănăstiri, călugări și chiar călugărițe. Preoții lor se pot însura, afară de *Abuma*, adecă șeful suprem al bisericii, care atarnă pentru cele sufletești de patriarhul Alexandriei.

Cultul lor e foarte respectat, sunt multe posturi; serbătorile se celebră cu pompă. Negusul presidă aceste ceremonii religioase, la care uneori se ved danțuri de preoți, ca la anticul.

Calitatea fizică de căpătenia a Abisinenilor e puterea lor, când e necesară. Un pumn de grâu prăjit, puțină făină disolvată în apă, le ajunge pe o zi întregă. Umblă aproape golji, nu pun nici-odată pă-

lăria pe cap și resistă tot așa de bine la ploie, ca și la soare. Nu poartă încălțăminte, afară când merg prin locurile pustii, unde plantele *mimosas* îi silesc a se încălța cu sandele (opinți).

Igiena e necunoscută, aproape disprețuită de Abisineni, care se spală rar „spre a nu fi confundați cu musulmanii.“ Bolile cele mai dese sunt: frigurile, tuberculoza, lepra, ottalmiile. Totuși un German, Dr. Wintz, a isbutit se introducă practica vaccinării.

Cea mai mare surprindere pentru Europeanii a fost aflarea la acest popor izolat, în contact mai mult cu popoarele musulmane, de instituțiuni cari amintesc feudalitatea europeană: impositile, corvadele, rechișiunile, dijma, gabela, justiția sunt ca în evul mediu, frances ori german.

Decurgea unui proces e cu deosebire curioasă. Judecătorii stau pe pământ cu picioarele cruciș; acusatul stă în picioare, îmbrăcat cu o togă largă, *chamma*, pe care o țin la gură. El e liber să dea ori-ce explicațiuni și timp de mai multe césuri își espune mereu scuzele, motivele, denegațiunile; tôte aceste sunt însoțite de o pantomimă complicată: acusatul gesticulează, dă sdravên cu bățul în pământ, bate din picior, bate din palme, își ascunde fața la o obiecțiune pe care n'o prevăduse, se gâdescă și... începe din nou. După ce a vorbit ridică ochii și jură pe capul lui Menelik, ori al rasului, care guvernăză provincia de unde e: *Menelik imut! Makonnen imut!* (să moră Menelik! să moră Makonnen, de nu-i așa!) Êr judecătorul îl întreabă: *Ba Makonnen? Ba Negus?* (ia sema: juri pe Makonnen? juri pe Negus?) Acusatul își repetă jurământul. Judecătorii, simpli particulari notabili, cu reputați de ômeni înțelepți, ascultă apoi partea adversă: apoi pledăză avocații, cari fac remășaguri.

Pronunțarea sentinței o ascultă împričinații nemișcați. Condamnatul își lasă capul pe piept și nu spune nimic.

Adversarul lui se aruncă la pământ, se întinde pe pântec cu fruntea în praf, și esecută o mulțime de mișcări escentrice impuse de us

Crimele și delictetele sunt pedepsite după un cod scris în limba sacră, numită *ghez*. Delictetele de puțină importanță sunt pedepsite cu lovături de *curbaș*, de piele de hipopotam.

Furtul cu efracțiune, rebeliunea, sacrilegiul se pedepsesc cu tăierea unei mâni, ori a unui picior. La cas de recidivă se taie un alt membru. Spionilor și trădătorilor li se taie limba.

Omoritorului i se dă în principiu pedepșa talionului (dinte pentru dinte), spanzurătoare acelor, cari au strins de gât, înjunghiere: celor care au înjunghiat. Pedepșa cea mai obicinuită e spanzurătoare.

Tôte mutilațiunile și esecuțiunile se

fac în public. Une-ori partea civilă, în cas de omor, grațiază pe asasin în schimbul unei indemnitați de 100 taleri (250 franci). Viața omului e puțin prețuită în Abisinia.

De altfel disprețul morții e o calitate obicinuită la acest popor resboinic și vitéz. Din secole așteptarea această, încunjurată pretutindeni de dușmani, de musulmani, a isbutit a-și păstra independența și a-și mări chiar teritoriul. S'a conchis de aci, că Abisinenii au arme superioare. E o opinie nefundată.

Ei sunt foarte abili în mănuirea armelor albe, sabie, lanceie, cuțit. Armele de foc nu le iubesc și tunurile le inspiră un fel de antipatiă. În curtea, palatul său Menelik ține tunurile luate la Adua dela Italiani.

Anul trecut la aniversarea acestei bătălii a pus să tragă din ele: doi din artileriști improvisați au fost răniți. Tocmai în ziua aceea sosi la Addis-Ababa ambasadorul Italiei, căpitanul Friderico Ciccodicola; el avu presența de spirit de a trimite soldaților răniți câte 200 taleri de om. Ei au primit, în ciuda mândrei devise etiopene: „Abisinia nu întinde mâna decât lui Dumnezeu.“

(După „Const.“)

MULTE ȘI DE TOTE.

Cât costă susținerea armatelor?

tr Socotit în corône, pe Rusia o costă susținerea armatei 712 milioane și jumătate, pe Germania 675 milioane, pe Francia 650 milioane, pe Anglia 450, pe Austro-Ungaria 432 și jumătate, pe Italia 267 milioane și 250.000.

Aceste șese puteri mari cheltuesc la oaltă patru miliarde 223 milioane corône pe an cu armata.

Mai puțin costă susținerea ostașilor ruși. Acolo un ostaș costă pe stat 775/2 corône pe an, în Germania 1162, în Austro-Ungaria 1175, în Italia 1535, în Francia 1633, în Anglia 2045. — De fă-care locuitor se vin pentru susținerea armatei: în Rusia 6 corône, în Germania 13, Austro-Ungaria 10, Italia 9, Francia 18, Anglia 12.

Calendarul săptămânei.
NOVEMBRE. are 30 zile. BRUMAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum	28 S. mart. Stefan	10 z Adv. Iudita
Lun	29 S. m. Paroman	11 Damas pp.
Mar	30 S. m. ap. Andreu	12 Otilia
Mer.	1 S. pr. Naum	13 Lucia
Joi.	2 S. pr. Avacum	14 Spiridon
Viner	3 S. pr. Sofronie	15 Valerian
Sâm.	4 † S. m. Varvara	16 Eusebiu

Cursul pieței Brașov.
Din 9 Decembrie 1899.
Bannota rom. Cump. 9.17 Vând. 9.20
Argint român. Cump. 9.— Vând. 9.05

Napoleon d'or. Cump.	9.53	Vând.	9.56
Galbeni Cump.	5.62	Vând.	5.65
Ruble Rusesco Cump.	127.—	Vând.	128.—
Scris. fonc. Albina	101.—	Vând	5%, 101.50

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 8 Decembrie 1899

Măsura său greutatea	Calitatea.	Valuta aust.	
		fl.	cr.
1 H. l.	Grânel cel mai frumos	6	—
„	Grâu mijlociu	5	80
„	Grâu mai slab	5	60
„	Grân mestecat	4	50
„	Săcară frumoasă	3	40
„	Săcară mijlocie	3	20
„	Orz frumos	3	40
„	Orz mijlociu	3	10
„	Ovăz frumos	2	10
„	Ovăz mijlociu	1	80
„	Cucuruz	4	10
„	Mălaiu	4	10
„	Mazăre	6	50
„	Linte	10	—
„	Fasole	4	40
„	Sămēntă de in	10	—
„	Sămēntă de cânepă	4	—
„	Cartofi	—	85
„	Măzriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	44
„	Carne de porc	—	48
„	Carne de berbec	—	32
100 kil.	Sân de vită prospēt	25	—
„	Sân de vită toait	36	—

Proprietar: *Dr. Aurel Muresianu*
Redactor responsabil: *Gregoriu Maior.*

Moră de vindut.

În depărtare de un ch locomtru dela stațiunea Crăciunel (Karácsonfalva) se află o moră fără iaz, patentată, cu 6 petri și o putere de 72 cai. care; murind proprietarul, — se vinde din mână liberă, împreună cu cele 40 jugere de pământ arător din jurul ei, pe lângă condițiuni ușore de plătire.

Adresa: *Maria Vlassa*
1.—3763. *Blașiu (Balázsfalva).*

Publicare de ofert.

Spre scopul dării în întreprindere a lucrărilor pentru secarea apelor pe hotarul Brașovului prin regularea vălei Timișului (Rossbach), unei părți a Ghimbășelului și a vălei Lauterbach cu canalurile laterale, a căror cheltuieli au fost preliminate de către oficiul ingineresc pentru cultură reg. ung. cu circa 23,000 fl., se va ține pertracțiunea de oferte în 28 Decembrie 1899, la ora 10 înainte de amăzi în cancelaria economatului orașenesc (Wirtschaftsamt).

Se vor primi numai astfel de oferte, cari se referă la tôte lucră-

— Dela Iași.
— Unde mergi?
— La Vaslui.
— Mai întâlnit'ai pe cine-va în drum?
— Nu.
— Cum? N'ai audīt despre vre-o pregătire de poteră?
— Ba da!... Ba nu!... Ia să-mi aduc aminte.
— Spune tot ce știi, că ți scot năselele din gură.
— Mă rog nu mă omori!... Êcă spun tot... Am audīt, ba chiar știu cu încredințare, că o mare putere de călărași se pregătesc se vie asupra....
— Asupra cui?
— Asupra unui... asupra unui... asupra Măriei Tale; și crede-mă, ar fi bine se fugi de-acici cât mai curând, căci trēba se slufesce.... Dela Iași vin pozderie.
Un lung hohot de ris curmă vorbele lui Stanciu răzeșul.

— Cu cine cređi tu, că vorbesci?
— Cu căpitanul Codrean, răsunse bietul răzeș, care de frică se făcuse mic ca un șorece.
— Mișelul a căpētat orbul găinilor, adause căpitanul; uită-te bine la mine, și veđi am eu chipul unui hoț?
— Ba nu!.... Ba da!.... știu și eu?
— Eu, păcătosule, sum Dragomir căpitanul de călărași din Vaslui, care slujesc cărmuirii de două-zeci de ani, care mi am muiat sabia în sângele a vre-o doispre dece haiduci, și care merg acum să prind tocmai pe Codrean, cu care tu mă asemăluiesci.
— Maică precurată!.... Maică precistă!.... răspuse răzeșul, făcēdu și cruce și resufflându-se adēnc din piept. De ce nu mi-ați spus această dela început și m'ați lăsat să vēs sudorile morții? Apoi decât-i veș, stăi să-ți spun eu, ce știu de Codrean și de poteră din Iași.

Atunci răzeșul istorisi lui Dragomir tot ce știe despre Șanta și Codrean, precum și tōtă convorbirea, ce avuse cu Armașul cel mare din Iași.
— Ce gândesci acum să facem? întrebă Dragomir.
— Să-l călcăm la nôpte chiar.
— De ce să nu așteptăm poteră din Iași, ca să-l luăm între două focuri?
— Nu, pentru-că până în trei zile, cine știe ce se pōte întâmpla? Codrean are mirosul subțire, ș'apoi cerșitorul și bețivul nu-mi vin la socotelă. Cât pentru nôptea viitoare, el de sigur nu se așteptă la nimic; îi vom lua ca din olă.
— Bine dicit.
— Ș'apoi pentru-ce să împarți d-ta ciustea cu armașul?
— Ai dreptate.
— Cât despre resplata bănescă, adause viclenul răzeș, ea va fi a mea, de vreme ce cinștea rămâne

întregă a d-tale, împreună cu cinurile de boerie, ce-ți vor fi hărăzite drept mulțămintă.
— Fie!
— Batem palma?
— Batem palma!
— A! Codrene hoț blăstēmat!... dīse răzeșul, frecându-și mânilor cu o nespusă bucuriă, să vede că ți-a fost scris să-mi cađi în laț cu trei zile mai înainte.... Am să dau trei sărindare, decât se va isprăvi lucrul cu bine. — De-acum, căpitane, dă poruncă ômenilor să pedaleze, și să se odihnescă colo în pădure, și nu-i vadă și să nu-i audă nimene; căci etă se face diuă și mâța cu clopot șoreci nu prinde. La nôpte vom pleca tiptil, tiptil; n'avem decât două ôre de drum până la crășma Șantei; o să punem mâna pe el, vorba ceea, când îi va fi lumea mai dragă. Sērmane Codrene!... Tu nu știi că ai a face cu Stanciu răzeșul!
(Va urma.)

